Valtakunnanvoudin kanslia 1.4.2026 UOL/911/2026

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 26/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Asiantuntijalausunto

Hallituksen esityksestä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi lausutaan kunnioittaen seuraavaa.

Ehdotettujen muutosten vaikutus ulosoton toimintaan

Ulosottolaitoksen tehtävistä poistuisi vankilaan ilmoittautumisaikojen määrääminen. Kuten esityksessä on todettu, näihin tehtäviin käytetty työmäärä on ollut vähäinen, joten muutos ei olennaisesti vaikuttaisi Ulosottolaitoksen toimintaan. Tehtävän poistuminen selventää kokonaisuudessaan vankilaan määräämistä koskevaa tehtävien jakoa ja on siten kannatettava.

Esityksessä esitetään, että Ulosottolaitokselle siirrettäisiin tiettyjen valtiolle menetetyksi tuomittujen omaisuusryhmien täytäntöönpanotehtävät. Keskeisin tällainen esineryhmä olisivat valtiolle menetetyksi tuomitut kiinteistöt. Tällaisen omaisuuden realisoimiseen Ulosottolaitoksella on vakiintuneet käytännöt ja osaaminen.

Sinällään kyse on Ulosottolaitoksenkin täytäntöönpanossa työläistä täytäntöönpanotehtävistä. Muutos lisäisi Ulosottolaitoksen vuosittaista asiamäärää. Ulosottolaitoksen täytäntöönpanovastuulle siirtyvien esineiden vuotuinen määrä olisi kuitenkin pieni. Näistä syistä muutos ei olennaisesti vaikuttaisi Ulosottolaitoksen toimintaan.

Menettely valtiolle menetettäväksi tuomitun omaisuuden myynti

Hallituksen esityksessä on käsitelty asiassa annettu lausuntopalaute sekä arvioitu, miltä osin palaute tulee ottaa huomioon ehdotetuissa säännöksissä. Ulosottolaitos haluaa kuitenkin vielä tuoda lakivaliokunnan tietoon näkemyksensä siitä, että Ulosottolaitoksen täytäntöönpanovastuulle kuuluvassa omaisuuden myynnissä tulisi noudattaa ulosottokaaren sääntelyä.

Ulosottolaitos pitää ongelmallisena sitä, että esityksessä säädetään päällekkäisesti ja ulosottomiestä velvoittavasti asioista, joista ulosottokaaressa on jo kattavat ja yksityiskohtaiset säännökset. Esimerkkinä voidaan mainita ehdotetun 45 a §:n mukainen sääntely myytävään omaisuuteen kohdistuvista pantti- ja muista vakuusoikeuksista, erityisesti ulosottokaaren 4 luvun 14 §:ssä tarkoitettuun keinotekoiseen järjestelyyn rinnastettavan vakuusoikeuden rauettaminen ja siihen liittyvä riitautus. Ulosottokaaren mukaan ulosottomies voi myynnin yhteydessä hylätä selvästi perusteettoman pantti- tai muun vakuusoikeuden. Muissa tapauksissa asianosaisilla on mahdollisuus riitauttaa valvottu oikeus. Ulosottomies ratkaisee riitautuksen ja siihen voidaan hakea muutosta normaalisti ulosottovalitusmenettelyssä tai harvinaisissa tapauksissa täytäntöönpanoriitamenettelyssä.

Sen lisäksi, että ehdotettu sääntely on ulosottokaaren kanssa päällekkäistä ja tältä osin epätarkoituksenmukaista, johtaisi esitys Ulosottolaitoksen vastuulla olevissa SakkoTPL:n mukaisissa rahaksimuutoissa poikkeukselliseen, asianosaisille tarpeettoman kalliiseen ja raskaaseen muutoksenhakumenettelyyn.

Takavarikkosääntelyn selkeyttäminen

Lakiesityksessä ehdotetaan ulosottokaareen säännöstä, jonka perusteella esinettä ei voida ulosmitata, jos se on tuomittu menetetyksi valtiolle

rikoslain 10 luvun nojalla. Jos menetetyksi tuomittu esine on ulosmitattu, ulosmittaus raukeaa.

Tämä sääntely vastaa hyvin ulosottomenettelyn periaatetta, jonka mukaan tarvittava määrä velalliselle kuuluvaa omaisuutta ulosmitataan ulosottokaaressa säädetyllä tavalla. Jos omaisuus on tuomittu valtiolle menetetyksi, ei se luonnollisesti tällöin enää kuulu velallisen omaisuuden piiriin.

Ulosmittausvaihetta voi edeltää takavarikkovaihe, jonka tarkoitus on turvata sellaiset oikeudet, joita koskeva päätös ja ulosottoperuste saadaan vasta myöhemmin.

Kun kyse on rahamäärän maksamisen turvaamisesta, takavarikkopäätös ei anna suojaa muita velkojia vastaan. Ulosottokaaren 4 luvun 43 §:ssä on nimenomainen säännös, jonka mukaan takavarikko tai muu turvaamistoimi ei estä ulosmittausta. Ainoastaan jos turvaamistoimi on määrätty sivullisen omistusoikeuden turvaamiseksi, omaisuus saadaan kuitenkin myydä vasta, kun turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano on peruutettu tai rauennut.

Pakkokeinolain 6 luku vakuustakavarikko koskee tilannetta, jossa omaisuutta saadaan määrätä vakuustakavarikkoon sakon, rikokseen perustuvan vahingonkorvauksen tai hyvityksen taikka valtiolle menetettäväksi tuomittavan rahamäärän **maksamisen turvaamiseksi**.

Pakkokeinolain 7 luvun sääntely koskee tilannetta, jossa esine, omaisuus tai asiakirja voidaan takavarikoida, jos on syytä olettaa, että se **tuomitaan menetetyksi.**

Molemmissa pakkokeinolain luvuissa käytetään termiä takavarikoiminen.

Tällä hetkellä ei ole selkeää säännöstä tilanteeseen, jossa sinänsä ulosmittausarvoa omaava esine tai muu omaisuus on asetettu takavarikkoon

pakkokeinolain nojalla siinä tarkoituksessa, että se tuomitaan valtiolle menetetyksi.

Tästä voi esimerkkinä ottaa rikostutkinnassa henkilöltä löytyneet tilivarat, jotka esitutkintaa suorittava viranomainen katsoo olevan rikoslain 10 luvun 2 §:n tarkoittamaa rikoksella välittömästi saatua omaisuutta. Varat tulee vaatia mainitun rikoslainkohdan mukaisesti valtiolle menetetyksi, jolloin varat asetetaan takavarikkoon pakkokeinolain 7 luvun nojalla.

Mikäli ulosottomenettelyssä on perittävänä saman henkilön velkasaatavia, varat näkyvät ulosoton pankkitilitiedusteluissa. Ulosottoviranomaisella on tällöin velvollisuus ulosmitata varat, ellei muuta omaisuutta ole riittävästi löytynyt. Nimenomainen säännös siitä, että turvaamistoimi ei estä ulosmittausta jopa velvoittaa ulosmittamaan ja käyttämään varat henkilön omaan varallisuuspiiriin kuuluvien velkojen maksuun. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa rikoksella välittömästi saatua omaisuutta käytetään henkilön velkojen maksuun, eli hänen hyväkseen.

Takavarikkovaihetta koskeva sääntely selkiytyisi, jos ulosottokaaren 4 luvun 43 § ottaisi myös pakkokeinolain 7 luvun mukaisen tilanteen huomioon esimerkiksi seuraavalla tavalla:

Jos turvaamistoimi on määrätty sivullisen omistusoikeuden turvaamiseksi, tai pakkokeinolain 7 luvun mukaan valtiolle menetettäväksi tuomittavaksi, omaisuus saadaan kuitenkin myydä vasta, kun turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano on peruutettu tai rauennut.

Tämä selventäisi **maksaisen turvaamiseksi** asetettavan takavarikon ja valtiolle **menettämisseuraamuksen turvaamiseksi** tarkoitetun takavarikon eroa.

Veikko Minkkinen
valtakunnanvouti

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Veikko Minkkinen
Valtakunnanvouti
Ulosottolaitos
veikko.minkkinen@oikeus.fi